

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*

The Development of a Teaching and Learning Model to Enhance Advanced Reading Competency of High School Students

¹พรภวิชัย นันทชัชวาลย์กุล และ คชา ปราณีตพลกรัง

¹Bhornpawit Nanthachatchawankul and Khacha Praneetponkrung

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: bhornpawit@sa.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมทักษะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขนาดกลางในจังหวัดสิงห์บุรี-อ่างทอง การวิจัยดำเนินการ 4 ขั้นตอน 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นผ่านการวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ครู 10 คน อาจารย์ 10 คน และนักเรียน 10 คน และแบบสอบถามจากครู 40 คนและนักเรียน 400 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง 2) พัฒนารูปแบบผ่านการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน 3) ทดลองใช้รูปแบบกับนักเรียน 40 คนที่สุ่มแบบเจาะจง และประเมินด้วยการวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน-หลังเรียน ทักษะการอ่านขั้นสูง และความพึงพอใจ และ 4) ปรับปรุงรูปแบบโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 30 คน ข้อมูลวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ค่า PNI, Paired Sample t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนขาดทักษะการวิเคราะห์และวิพากษ์ สะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับปรุงการสอน 2) รูปแบบประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ เป้าหมาย สารการเรียนรู้ วิธีการสอน (เช่น การอภิปราย การเรียนรู้เชิงรุก) ขั้นตอนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การประเมินผล และปัจจัยสนับสนุน 3) ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) โดยทักษะการอ่านขั้นสูง ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63) และความพึงพอใจ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.67) อยู่ในระดับดีมาก 4) รูปแบบได้รับการประเมินในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.74) พร้อมข้อเสนอแนะให้ปรับให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและเพิ่มการใช้เทคโนโลยี รูปแบบนี้ตอบสนองความต้องการพัฒนาทักษะการอ่านขั้นสูงในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาโลก

คำสำคัญ: ทักษะการอ่านขั้นสูง; การคิดวิจารณ์ญาณ; ความฉลาดรู้ดิจิทัล; รูปแบบการสอน

Abstract

This study aimed to develop and evaluate a teaching model to enhance advanced reading skills among upper secondary students in a medium-sized school in Singburi-Ang Thong, Thailand. The research comprised four phases: (1) assessing needs through document

*Received August 6, 2025; Revised November 7, 2025; Accepted November 18, 2025

analysis, interviews with 10 teachers, 10 lecturers, and 10 students, and questionnaires with 40 teachers and 400 students selected via purposive sampling; (2) developing the model through focus group discussions with 9 experts; (3) implementing the model with 40 purposively selected students, evaluating outcomes through pre- and post-learning assessments, advanced reading skills tests, and satisfaction surveys; and (4) refining the model with input from 30 stakeholders. Data were analyzed using basic statistics, Priority Needs Index, Paired Sample t-test, and content analysis.

The research findings revealed that: 1) Students lacked analytical and critical skills, underscoring the urgent need for improved teaching practices. 2) The model comprised eight components, including principles, objectives, content, teaching methods (e.g., discussions, active learning), learning processes, materials, assessments, and supporting factors. 3) Post-learning achievement significantly surpassed pre-learning levels ($p < 0.05$), with advanced reading skills ($M = 4.53$, $S.D. = 0.63$) and satisfaction ($M = 4.53$, $S.D. = 0.67$) rated very high. 4) The model was highly evaluated ($M = 4.54$, $S.D. = 0.74$), with suggestions to align activities with local contexts and enhance technology integration. This model supports global educational goals for advanced reading skills in the digital era.

Keywords: Advanced Reading Skills; Critical Thinking; Digital Literacy; Teaching Model

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นในชีวิต โดยเน้นการคิดเชิงวิเคราะห์ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต Onebunne (2022) ระบุว่าการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จของประเทศ สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาคนเพื่อความเป็นเอกภาพของสังคม โดยมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566) เป็นกรอบสำคัญที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และการใช้วรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้และภาคภูมิใจในภาษาไทยในฐานะอัตลักษณ์ของชาติ การจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการทางสมอง และส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และฝึกการแก้ปัญหาเพื่อหล่อหลอมให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยเฉพาะทักษะการอ่านที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการรับรู้ วิเคราะห์ข้อมูล และการดำรงชีวิตอย่างมีวิจารณญาณในโลกยุคดิจิทัล

การอ่านมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ทุกคนเพราะสร้างการรับรู้ให้คนมีความรู้ สติปัญญา แนวคิด ข้อคิด ให้ความเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย ลดการตึงเครียด เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น กล่าวได้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนากระบวนการคิด โดยการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นทักษะการรับรู้ที่ช่วยกระตุ้นการทำงานของสมอง ซึ่งหมายถึงความสามารถในการเข้าถึงเนื้อหาอย่างมีวิจารณญาณ ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ที่ผู้เขียนอาจมี ในขณะที่อ่านจะคิดอย่างถี่ถ้วนและลึกซึ้ง นักเรียนอาจใช้ประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่เพื่อทำความเข้าใจสาระเนื้อหาในงานเขียน ซึ่งจะช่วยให้สามารถดึงแนวคิดหลักและนำไปสู่การสรุปจน

สามารถบูรณาการเป็นองค์ความรู้ใหม่ (Verhovtsova, Kudelina, and Petrova, 2022) โดย Rayner et al. (2016) กล่าวว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหลัก การอนุมาน รายละเอียดข้อมูล และคำศัพท์ โดยผู้อ่านจะได้เรียนรู้ในรูปแบบแนวคิดใหม่กับสิ่งที่อ่าน และมีความเข้าใจในการอ่านในภาษาที่ดีขึ้น Wang, Liu, and Chang (2020) ชี้ว่า การอ่านขั้นสูงช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ในขณะที่ Kendeou, McMaster, and Christ (2019) ได้กล่าวถึงผลกระทบเชิงบวกของการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลและการวิเคราะห์ขั้นสูงในบริบทที่ต่างกัน

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการวิเคราะห์และประเมินข้อความด้วยการพิจารณาเนื้อหา โครงสร้าง และบริบทอย่างรอบคอบ ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านสามารถตั้งคำถาม เชื่อมโยงเนื้อหา และประเมินความน่าเชื่อถือตามหลักฐานที่ปรากฏ การอ่านเพื่อการประเมินค่ามี 3 องค์ประกอบหลัก (Niculescu and Dragomir, 2023) ได้แก่ 1) การระบุตำแหน่งข้อสนเทศ 2) ความเข้าใจและการสรุปเนื้อหา และ 3) การประเมินและสะท้อนความคิดเห็น ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะการอ่านในสถานศึกษาควรได้รับการวัดผลอย่างเป็นระบบผ่านการทดสอบระดับสถานศึกษาและระดับชาติ เช่น โอเน็ต ซึ่งข้อมูลปีการศึกษา 2567 ระบุว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ที่ 57.30 คะแนน จากนักเรียนที่เข้าสอบ 600,358 คน ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะสาระการอ่านที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้การพัฒนาทักษะการอ่านขั้นสูงสามารถดำเนินการตามแนวทางของบลูม แบ่งระดับการคิดออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมิน และการสร้างสรรค์ ควรส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาไปถึงระดับการวิเคราะห์และการประเมิน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหา ตั้งคำถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล อันเป็นรากฐานของการเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณและการพัฒนานวัตกรรมทางความคิด (OECD, 2019; Ahmed and Khan, 2020; Robinson and Gove, 2022)

นอกจากนี้ผลการประเมินในระดับนานาชาติที่ประเมินผ่านโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment: PISA) ซึ่งจัดทำโดย OECD ประเมิน นักเรียนอายุ 15 ปีทุก 3 ปี พบว่า ในพ.ศ. 2022 ไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 379 คะแนน ลดลงจากปี 2018 และ 2015 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD (476 คะแนน) โดยมีเพียง 35% ของนักเรียนที่มีทักษะการอ่านระดับ 2 ขึ้นไป (OECD, 2023; Anderson and Marsh, 2022) การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณญาณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง (Sing Buri-Ang Thong Secondary Educational Service Area Office, 2024) ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาหลักสูตรภาษาไทยและอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูง ครูควรออกแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กระตุ้นการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ (Khammani, 2022)

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการอ่านขั้นสูง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การตีความข้อมูล และการแก้ปัญหาในยุคดิจิทัล เพื่อตอบสนองความท้าทายทั้งในระดับชาติ ทั้งผล PISA 2022 ที่คะแนนการอ่านของไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD และระดับท้องถิ่นในสิงห์บุรี-อ่างทองที่มีทรัพยากรการศึกษาจำกัด จึงพัฒนารูปแบบการสอนที่บูรณาการสื่อดิจิทัลและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

สอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเตรียมนักเรียนสู่การแข่งขันในสังคมโลกและการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็น (Research R1)

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) และการสัมภาษณ์ชั้นสูง (in-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) จำนวน 30 คน ที่ถูกคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทย 10 คน อาจารย์สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัย 10 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 10 คน และการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 440 คน โดยแบ่งเป็น ครูผู้สอนภาษาไทย ที่ถูกคัดเลือกแบบเจาะจง 40 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ถูกสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (stratified random sampling) จำนวน 400 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค PNI (Positive, Negative, Interesting) เพื่อจำแนกและสังเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Development D1)

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงฯ โดยอ้างอิงจากข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จากนั้นได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการจัด สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่ถูกคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทย 3 คน ด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3 คน และด้านสมรรถนะ 3 คน เพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงร่างรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Design and Development: D&D) โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ (จากการประเมินรูปแบบ) และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Research R2)

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research design) แบบ One Group Pretest - Posttest Design ใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ที่ถูกคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) โดยเป็นห้องเรียนที่มีความเป็นตัวแทนของประชากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรีอ่างทอง จำนวน 40 คน สถานที่และระยะเวลานั้นดำเนินการวิจัยที่โรงเรียนสตรีอ่างทอง ในรายวิชา ท31102 ภาษาไทย ระหว่างเดือนตุลาคม - มีนาคม ปีการศึกษา 2568 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ข้อสอบแบบปรนัย แบบวัดทักษะ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังการทดลองด้วย Paired Sample t-test

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน (Development D2)

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนฯ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholders) จำนวน 30 คน ที่ถูกคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทย 10 คน หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 10 คน และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 10 คน ได้ร่วมประเมินรูปแบบการเรียนการสอนด้วยแบบประเมิน โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนขาดทักษะวิเคราะห์เนื้อหา จับใจความสำคัญ และวิพากษ์เนื้อหาอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการใช้วิจารณญาณในการตั้งคำถาม ชักถาม และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลอย่างเป็นระบบ ครูระดับมัธยมและอาจารย์มหาวิทยาลัยต่างเห็นความสำคัญและมีเจตนาพัฒนาทักษะการอ่านขั้นสูง เนื่องจากทักษะดังกล่าวส่งผลต่อความมั่นคงในการดำรงชีวิต

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมี 8 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการมีสอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566) ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนจึงเหมาะสมกับบริบทการศึกษาไทย 2) เป้าหมายมุ่งให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ตีความ และวิจารณ์ข้อความ 3) สาระการเรียนการสอน ศึกษาจาก 3 แหล่ง คือ บทความข่าว กรณียศศึกษา และสื่อวิเคราะห์ โดยมี 7 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3.1) รู้จักการอ่านขั้นสูง 3.2) การอ่านสารคดีขั้นสูง 3.3) การอ่านบทความขั้นสูง 3.4) การอ่านหนังสือพิมพ์ขั้นสูง 3.5) การอ่านเรื่องสั้นขั้นสูง 3.6) การอ่านร้อยกรองขั้นสูง และ 3.7) การอ่านสื่อดิจิทัลขั้นสูง รวม 18 แผนสอนครั้งละ 50 นาทีต่อแผน 4) วิธีการและเทคนิคการสอน 4 วิธี ได้แก่ 4.1) การอภิปรายกลุ่ม 4.2) การเรียนรู้ร่วมมือ 4.3) การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา และ 4.4) การเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น 5) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน 5.1) กระตุ้นความสนใจและจูงใจให้นักเรียนมีส่วนร่วม 5.2) วิเคราะห์และทำ

ความเข้าใจเนื้อหา 5.3) อภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นและข้อสังเกต 5.4) สังเคราะห์และสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่าน และ 5.5) ประเมินผลและสะท้อนความคิดเพื่อนำไปพัฒนาทักษะต่อเนื่อง 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย 6.1) บทความข่าวจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ 6.2) กรณีศึกษา 6.3) สื่อวิเคราะห์ 6.4) สื่อดิจิทัล/เทคโนโลยี และ 6.5) ห้องสมุดและฐานข้อมูลดิจิทัล 7) การประเมินผล 4 สมรรถนะ คือ 7.1) การวัดความรู้ (Knowledge Assessment) 7.2) การวัดทักษะ 7.3) การวัดเจตคติ และ 7.4) การประเมินความพึงพอใจ และ 8) ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย 8.1) ครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ 8.2) สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย 8.3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 8.4) การสนับสนุนจากผู้บริหารและนโยบายโรงเรียน และ 8.5) การมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครอง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 21.32, p = 0.00$) และด้านทักษะผลประเมินสมรรถนะการอ่านขั้นสูง 6 ด้าน ได้แก่ การประเมินความเข้าใจเนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหาหรือข้อความ การประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ การสังเคราะห์ข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูลกับความรู้ที่มีอยู่ และการใช้วิจารณ์ญาณ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.63$) ด้านเจตคติ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อทักษะการอ่านขั้นสูงในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.67$)

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนภาษาไทย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการให้คะแนนประเมินเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.74$) และมีข้อเสนอว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเสนอแนะให้มีการปรับปรุง 6 ประเด็น ได้แก่ ความปรับระดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพิ่มรายละเอียดคู่มือการใช้รูปแบบการสอนและเอกสารประกอบ บูรณาการรูปแบบกับเนื้อหาท้องถิ่นอบรมพัฒนาครูให้ใช้รูปแบบการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลการใช้รูปแบบและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้การเรียนการสอนน่าสนใจ

องค์ความรู้ใหม่

ในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลมีความซับซ้อนและหลากหลาย การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทโรงเรียนขนาดกลางในจังหวัดสิงห์บุรี-อ่างทองที่มีทรัพยากรจำกัด รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านขั้นสูง ซึ่งครอบคลุมการวิเคราะห์ การตีความ การตั้งคำถามอย่างมีวิจารณ์ญาณ และการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ ตามแนวคิดของ Bloom's Taxonomy (Bloom, 1956) ที่เน้นระดับการวิเคราะห์และการประเมิน และ New Literacies ที่เน้นการอ่านในบริบทดิจิทัล (Leu et al., 2013) โดยรูปแบบการสอนนี้บูรณาการแนวคิดเชิงระบบและการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้กิจกรรม Active Learning และ Cooperative Learning เช่น การอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับข่าวท้องถิ่น การวิเคราะห์กรณีศึกษาจากบริบทชุมชน และการสร้างอินโฟกราฟิกจากสื่อดิจิทัล นวัตกรรมของรูปแบบอยู่ที่การออกแบบขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน : (1) กระตุ้นความสนใจด้วยสื่อท้องถิ่น เช่น วิดีโอข่าวชุมชน; (2) นำเสนอเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง; (3) ฝึกปฏิบัติผ่านการวิเคราะห์และอภิปราย; (4) ประเมินตนเองและกลุ่ม; และ (5) สะท้อนคิดเพื่อบูรณาการความรู้ ขั้นตอนเหล่านี้บูรณาการสื่อดิจิทัล เช่น อินโฟกราฟิกและแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วม

ร่วม ส่วนครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ส่งเสริมการอภิปรายและการแก้ปัญหา รูปแบบนี้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 และเป้าหมาย PISA ในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการแก้ปัญหาในศตวรรษที่ 21 (OECD, 2023) รวมถึงตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG 4) การประเมินผลครอบคลุมความรู้ ทักษะ และเจตคติ ผ่านวิธีหลากหลาย เช่น ชิ้นงาน การสังเกตพฤติกรรม และการสะท้อนคิด ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ ได้แก่ ครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนเชิงรุก สื่อดิจิทัลที่เหมาะสม บรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสนับสนุนจากผู้บริหารและผู้ปกครอง ดังนั้น รูปแบบนี้เป็นแนวทางที่ส่งเสริมทักษะการอ่านขั้นสูงในบริบทท้องถิ่น ช่วยเตรียมนักเรียนสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาและการทำงานในยุคดิจิทัล โดยสร้างรากฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมโลก อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลายอาจต้องปรับเปลี่ยนตามทรัพยากรและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ดังภาพที่ 1

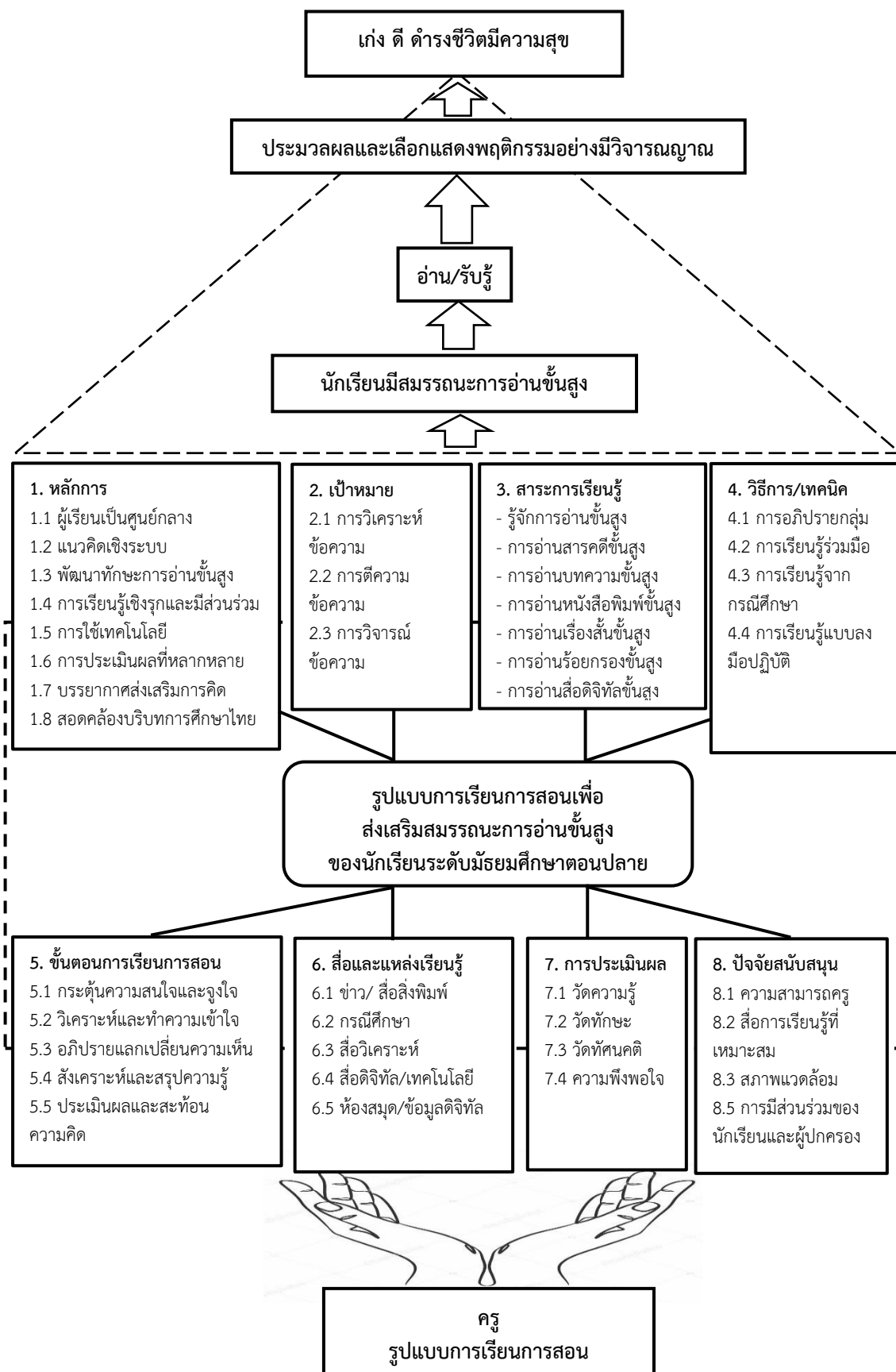

Figure 1: Instructional Models to Promote Advanced Reading Competencies at the Upper Secondary Education Level

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และการตีความเนื้อหาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสมรรถนะการอ่านขั้นสูงยังไม่บรรลุเป้าหมายนั้น สามารถอภิปรายได้ว่า สาเหตุหลักมาจากหลายปัจจัยที่สัมพันธ์กันในบริบทการจัดการศึกษาปัจจุบัน ประการแรก กระบวนการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังคงเน้นการท่องจำและการเรียนรู้แบบรับฟังเป็นหลัก ซึ่งไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง (Deep Thinking) และการเชื่อมโยงองค์ความรู้ นอกจากนี้ การขาดการส่งเสริมกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ตั้งคำถาม หรือถกเถียงประเด็นต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นสำหรับการอ่านขั้นสูง สิ่งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Srisawat (2017) และ Khammani (2022) ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูงและการเชื่อมโยงองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง แทนการเรียนรู้แบบผิวเผินประการที่สอง ผู้เรียนยังขาดทักษะเชิงกลยุทธ์ในการตีความและประเมินเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งรวมถึงการบันทึกข้อมูลสำคัญ การตรวจสอบข้อเท็จจริง และการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ทักษะเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญของสมรรถนะการอ่านขั้นสูงที่ต้องอาศัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการประเมินข้อมูลอย่างรอบด้าน การขาดทักษะเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง หรือนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิง Constructivism ของ Dewey (1933) และ Freire (1970) ที่สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมและปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์จากการเผชิญปัญหาจริงในบริบทการเรียนรู้ นอกจากนี้ Vygotsky (1978) ยังชี้ให้เห็นถึงบทบาทของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและบริบททางวัฒนธรรมในการพัฒนาทักษะการคิด ซึ่งบ่งชี้ว่าการขาดโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกฝนทักษะร่วมกันอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง สุดท้าย การจัดการเรียนการสอนยังไม่ตอบสนองต่อความสนใจและประสบการณ์จริงของผู้เรียนอย่างเพียงพอ ทำให้ขาดแรงจูงใจในการพัฒนาสมรรถนะการอ่านขั้นสูง ดังที่ Fish (1980) และ Ong (1982) ได้กล่าวไว้ หากผู้เรียนไม่ได้รับการสนับสนุนให้เชื่อมโยงสิ่งที่อ่านเข้ากับประสบการณ์และความรู้เดิมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงย่อมพัฒนาได้ยาก

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงควรเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการตีความ การตั้งคำถาม การวิเคราะห์ และการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการรูปแบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และบูรณาการทักษะการคิดขั้นสูงเข้ากับการอ่านอย่างเป็นระบบ การออกแบบรูปแบบที่เน้นแนวคิดเชิงระบบและการใช้กิจกรรม Active Learning และ Cooperative Learning สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่ง Phonchai (2013) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ โดยการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น กรณีสึกษา Infographic และวิดีโอ เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมและการคิดขั้นสูง เป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจและตอบสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียนในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ การเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้ให้ความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) จะช่วยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยผลการวิจัยยังชี้ว่าการประเมินผลควรครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ ผ่านการจัดชิ้นงาน การสังเกต และการสะท้อนคิด ซึ่งเป็นแนวทางการประเมินที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบองค์รวมและสามารถวัดสมรรถนะที่ซับซ้อนได้อย่างครอบคลุม ปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่ระบุ ได้แก่ ครูที่มีความรู้ความสามารถ สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม รวมถึงการมีส่วนร่วมจากผู้บริหารและผู้ปกครอง ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างระบบนิเวศการ

เรียนรู้ที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาสมรรถนะการอ่านขั้นสูงอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Frank Smith (2004) และ Pearson (2005) ที่มองว่าการอ่านเป็นการสร้างความหมายเชิงปฏิสัมพันธ์ และ Anstey and Bull (2006) ที่เสนอแนวคิด New Literacies ที่เน้นการอ่านและสร้างความหมายจากสื่อหลากหลายรูปแบบในโลกดิจิทัล ตลอดจน Kintsch and Rawson (2022) และ Smith and Johnson (2021) ซึ่งเน้นย้ำว่าการอ่านเป็นกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้อ่านต้องเชื่อมโยงข้อความกับประสบการณ์ส่วนตัวเพื่อสร้างความหมายใหม่ที่น่าไปใช้ในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีคะแนนสมรรถนะการอ่านขั้นสูงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ก่อนเรียนเฉลี่ย 42.75 หลังเรียนเฉลี่ย 61.63; $t = 21.32$, $p = 0.00$) แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการตีความ การวิเคราะห์ และการใช้วิจารณญาณในการอ่าน การเพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสะท้อนว่ากิจกรรมและองค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหาที่ซับซ้อน สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของข้อความ ประเมินความถูกต้องของข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pressley and Afflerbach (1995) ที่เน้นกลยุทธ์การวิเคราะห์คำศัพท์และความเข้าใจโครงสร้างข้อความ และ Snow (2002) กับ Kintsch (2004) ที่ระบุความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างทักษะการอ่านกับความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้ให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นฐานความรู้ควบคู่ไปกับการฝึกทักษะ การที่นักเรียนแสดงความสามารถในการอ่านขั้นสูงใน 6 ด้านที่ระบุไว้ (การเข้าใจเนื้อหา วิเคราะห์ข้อความ ประเมินความถูกต้อง สังเคราะห์ข้อมูล เชื่อมโยงความรู้เดิม และใช้วิจารณญาณ) เป็นการยืนยันความสำเร็จของรูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะที่ครอบคลุม นอกจากนี้ การที่นักเรียนมีความพึงพอใจในทักษะดังกล่าวในระดับดีมาก สะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจเชิงบวกและการรับรู้คุณค่าของทักษะที่ได้รับ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ระยะยาวและนิสัยรักการอ่าน ผลลัพธ์นี้สนับสนุนแนวคิดของ Guthrie et al. (2004) ที่ให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการอ่าน และสอดคล้องกับการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Beaty and Kenett (2023) ยิ่งไปกว่านั้น การออกแบบกิจกรรมที่อิงตามกรอบกระบวนการคิด 6 ระดับของ Bloom's Taxonomy (1956) ได้ช่วยให้สามารถออกแบบกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ระดับความเข้าใจไปจนถึงการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะการอ่านขั้นสูง

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงมีประสิทธิภาพในระดับดีมากทุกด้าน ทั้งในเรื่องความชัดเจนของการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการอ่านเชิงวิจารณญาณ การประเมินเนื้อหา การออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับผู้เรียน และการพัฒนาทักษะการสื่อสารรวมถึงนิสัยรักการอ่าน เป็นข้อบ่งชี้ว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความแข็งแกร่งทางทฤษฎีและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างมีคุณภาพ การที่ผู้ประเมินจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องกันในทุกด้าน แสดงให้เห็นถึงความยอมรับและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบนี้ไปปรับใช้ในสถานการณ์จริง โดยการที่รูปแบบนี้อาศัยแนวคิดการพัฒนาทักษะคิดขั้นสูงและคิดวิจารณญาณเป็นหลัก โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ Bloom's Taxonomy ที่ครอบคลุมตั้งแต่ความเข้าใจจนถึงการวิเคราะห์และประเมินตามแนวทางของ Paul and Elder (2019) ถือเป็นจุดแข็งที่ทำให้รูปแบบมีฐานแนวคิดที่มั่นคงและมีระบบในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอน นอกจากนี้ การออกแบบกิจกรรมที่พัฒนาความคิดเชิงระบบและวิเคราะห์ตาม Cottrell (2021) และ Marzano (2007) ยังช่วยให้มั่นใจว่ากิจกรรมต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันและส่งเสริมการคิดอย่างเป็นองค์รวม ยิ่งไปกว่านั้น การที่รูปแบบยึดหลักความหมายของการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์จากนักวิชาการชั้นนำ เช่น

Beyer (1995); Facione (2011); Halpern (2014); Paul and Elder (2014) และ Ennis (2011) เป็นการต่อยอดถึงความถูกต้องและความลึกซึ้งทางวิชาการ ซึ่งแนวคิดเหล่านี้เน้นการประเมินและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด มีเหตุผล พร้อมการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในบริบทที่ซับซ้อน สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนนี้มีฐานแนวคิดที่มั่นคงจากนักวิชาการด้านจิตวิเคราะห์และทักษะคิดขั้นสูง จึงทำให้สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สรุป

ผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินการวิจัย เรื่อง การวิจัยและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ 4 ข้อสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผู้เรียนขาดทักษะวิเคราะห์เนื้อหา จับใจความสำคัญ และวิพากษ์เนื้อหาอย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 68.75, $\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 0.67) ซึ่งส่งผลต่อการใช้วิจารณญาณในการตั้งคำถาม ชักถาม และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Negative) อย่างไรก็ตาม ครูระดับมัธยมและอาจารย์มหาวิทยาลัยต่างเห็นความสำคัญและมีเจตนาพัฒนาทักษะการอ่านขั้นสูง (ร้อยละ 85.00, $\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.52) (Plus) เนื่องจากทักษะดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงในการดำรงชีวิต (ร้อยละ 78.25, $\bar{X}$ = 3.85, S.D. = 0.58) (Interesting) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นและโอกาสในการส่งเสริมทักษะเหล่านี้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมี 8 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการมีสอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566) ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนจึงเหมาะสมกับบริบทการศึกษาไทย 2) เป้าหมายมุ่งให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ตีความ และวิจารณ์ข้อความ 3) สารการเรียนการสอน ศึกษาจาก 3 แหล่ง คือ บทความข่าว กรณียศึกษา และสื่อวิเคราะห์ โดยมี 7 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3.1) รู้จักการอ่านขั้นสูง 3.2) การอ่านสารคดีขั้นสูง 3.3) การอ่านบทความขั้นสูง 3.4) การอ่านหนังสือพิมพ์ขั้นสูง 3.5) การอ่านเรื่องสั้นขั้นสูง 3.6) การอ่านร้อยกรองขั้นสูง และ 3.7) การอ่านสื่อดิจิทัลขั้นสูง รวม 18 แผนสอนครั้งละ 50 นาทีต่อแผน 4) วิธีการและเทคนิคการสอน 4 วิธี ได้แก่ 4.1) การอภิปรายกลุ่ม 4.2) การเรียนรู้ร่วมมือ 4.3) การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา และ 4.4) การเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น 5) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน 5.1) กระตุ้นความสนใจและจูงใจให้นักเรียนมีส่วนร่วม 5.2) วิเคราะห์และทำความเข้าใจเนื้อหา 5.3) อภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นและข้อสังเกต 5.4) สังเคราะห์และสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่าน และ 5.5) ประเมินผลและสะท้อนความคิดเพื่อนำไปพัฒนาทักษะต่อเนื่อง 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 6.1) บทความข่าวจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ 6.2) กรณีศึกษา 6.3) สื่อวิเคราะห์ 6.4) สื่อดิจิทัล/เทคโนโลยี และ 6.5) ห้องสมุดและฐานข้อมูลดิจิทัล 7) การประเมินผล 4 สมรรถนะ คือ 7.1) การวัดความรู้ (Knowledge Assessment) 7.2) การวัดทักษะ 7.3) การวัดเจตคติ และ 7.4) การประเมินความพึงพอใจ และ 8) ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย 8.1) ครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ 8.2) สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย 8.3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 8.4) การสนับสนุนจากผู้บริหารและนโยบายโรงเรียน และ 8.5) การมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครอง

3. ผลการวิจัย พบว่า ด้านความรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 21.32, p = 0.00) และด้านทักษะ ผลประเมินสมรรถนะการอ่านขั้นสูง 6 ด้าน ได้แก่ การประเมินความเข้าใจเนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหาหรือข้อความ การประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ การสังเคราะห์ข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูลกับความรู้ที่มีอยู่ และการใช้

วิจารณ์ญาณ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63) ด้านเจตคติ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อทักษะการอ่าน
ขั้นสูงในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.67)

4. ครูผู้สอนภาษาไทย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการให้
คะแนนประเมินเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.74) และมีข้อเสนอว่ารูปแบบดังกล่าวมีความ
เหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเสนอแนะให้มีการ
ปรับปรุง 6 ประเด็นได้แก่ ความปรับระดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย เพิ่มรายละเอียดคู่มือการใช้รูปแบบการสอนและเอกสารประกอบ บูรณาการรูปแบบกับเนื้อหา
ท้องถิ่นอบรมพัฒนาครูให้ใช้รูปแบบการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลการใช้รูปแบบ
และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้การเรียนการสอนน่าสนใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังขาดทักษะการ
วิเคราะห์เนื้อหา การจับใจความสำคัญ และการวิพากษ์ข้อความอย่างมีวิจารณ์ญาณ ซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้ไม่
สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนมีความตระหนัก
และพร้อมร่วมมือในการยกระดับสมรรถนะการอ่านของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัยที่ชี้ถึงความขาดแคลนทักษะการอ่านขั้นสูง และความพร้อมของครู
สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรพิจารณานำ "รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม
สมรรถนะการอ่านขั้นสูง" ที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาครู ผ่านการจัดอบรม
เชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครูสามารถประยุกต์ใช้รูปแบบดังกล่าวในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ
บริบทของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นการตั้งคำถาม การอภิปราย และการวิเคราะห์
กรณีศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลหลากหลายที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ของนักเรียนเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการเรียนรู้

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่าน
ขั้นสูงที่พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุม ทั้งด้านหลักการ เป้าหมาย วิธีการเรียนรู้ สื่อการสอน และกระบวนการ
จัดกิจกรรมที่เป็นระบบ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการวิเคราะห์และประเมินสารอย่างมีเหตุผล

ข้อเสนอแนะ ด้วยคุณภาพของรูปแบบที่ได้รับการพัฒนา โรงเรียน ควรนำ "รูปแบบการเรียนการสอน
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูง" จากงานวิจัยนี้ไปใช้จริงในห้องเรียน โดยมีการปรับให้เหมาะสมกับระดับ
ความสามารถและความหลากหลายของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เพิ่มการใช้สื่อดิจิทัลและฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อขยาย
ขอบเขตการเรียนรู้ ตลอดจนจัดทำคู่มือการสอนที่ชัดเจนสำหรับครู เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และต่อเนื่องในระยะยาว และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามที่รูปแบบได้ออกแบบไว้

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนความรู้และสมรรถนะการอ่านขั้นสูง
เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความพึงพอใจในระดับดีมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมและ
ประสิทธิผลของรูปแบบต่อการส่งเสริมสมรรถนะในด้านการเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้เหตุผล

ข้อเสนอแนะ จากประสิทธิผลที่ปรากฏจากการทดลองใช้ ควรมีการส่งเสริมให้นำ "รูปแบบการเรียน
การสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูง" ที่พัฒนาขึ้นนี้ไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มวิชาอื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนา
ทักษะการคิดวิเคราะห์และสมรรถนะการอ่าน เช่น สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ รวมถึงขยาย

ผลการทดลองไปยังโรงเรียนในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อสร้างฐานข้อมูลเปรียบเทียบและประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ในระดับประเทศต่อไป

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมากตามการประเมินโดยครู หัวหน้ากลุ่มสาระ และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ พร้อมข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เช่น การปรับกิจกรรมให้ยืดหยุ่นมากขึ้น การพัฒนาครูให้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการสอน และการบูรณาการบริบทท้องถิ่นเข้ากับเนื้อหา

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากงานวิจัยนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรใช้ "รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูง" นี้เป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดนโยบายการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประเทศ โดยเน้นการสร้างระบบสนับสนุนที่ครอบคลุม เช่น การผลิตสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยและหลากหลายตามแนวทางของรูปแบบ ระบบประเมินสมรรถนะที่วัดผลการอ่านขั้นสูงได้จริง และการสร้างเครือข่ายครูต้นแบบที่สามารถประยุกต์ใช้รูปแบบได้อย่างเชี่ยวชาญ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการศึกษาติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เพื่อวิเคราะห์ว่าสมรรถนะการอ่านขั้นสูงยังคงอยู่และถูกนำไปใช้ในชีวิตจริงหรือการเรียนในระดับที่สูงขึ้นอย่างไร

2.2 ทดลองใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาความสามารถในการปรับใช้และประสิทธิภาพของรูปแบบในบริบทที่หลากหลาย

2.3 พัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ย่อยของสมรรถนะการอ่านขั้นสูงแต่ละด้านให้เข้มข้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มกรณีศึกษาที่ซับซ้อนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์สารสนเทศ

2.4 ทำการวิจัยเชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นกับแนวทางการจัดการเรียนรู้สมรรถนะการอ่านขั้นสูงอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเน้นโครงสร้าง (Structured Cooperative Learning) หรือการใช้แพลตฟอร์มเทคโนโลยีดิจิทัลเฉพาะทาง เพื่อระบุจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละแนวทาง

2.5 วิเคราะห์ปัจจัยภายในของผู้เรียน (เช่น เจตคติ แรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง) และปัจจัยภายนอก (เช่น บทบาทของครอบครัว การสนับสนุนจากชุมชน การเข้าถึงเทคโนโลยี) ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้และส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูง

2.6 วิเคราะห์บทบาทของครูในการกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงอย่างละเอียด และศึกษาวิธีการฝึกอบรมครูเพื่อให้สามารถใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงการพัฒนาคู่มือและสื่อการสอนสำหรับครูโดยเฉพาะ

References

Ahmed, M., & Khan, M. (2020). Developing Critical Reading Skills in EFL Learners: An Integrated Approach. *Journal of Education and Practice*, 11(24), 45-54.

- Anderson, M., & Marsh, J. (2022). The Impact of Reading Engagement on Adolescent Literacy Development. *Literacy Research and Instruction*, 61(1), 33-48.
- Anstey, M., & Bull, G. (2006). *Teaching and Learning Multiliteracies: Changing Times, Changing Literacies*. USA: International Reading Association.
- Beaty, R., & Kenett, Y. N. (2023). Creativity and Cognition: Bridging Scientific Theories and Educational Practice. *Educational Psychology Review*, 35(1), 1-20.
- Beyer, B. K. (1995). *Critical Thinking*. Arlington, VA: Phi Delta Kappa Educational Foundation.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals*. London: Longmans.
- Cottrell, S. (2021). *Critical Thinking Skills: Effective Analysis, Argument and Reflection*. (3rd ed.). London, UK: Macmillan International Higher Education.
- Dewey, J. (1933). *How We Think: A Restatement of the Relation of Reflective Thinking to the Educative Process*. Massachusetts: D.C. Heath and Company.
- Ennis, R. H. (2011). Critical Thinking: Reflection and Perspective - Part I. *Inquiry: Critical Thinking Across the Disciplines*, 26(1), 4-18.
- Facione, P. A. (2011). *Critical Thinking: What It Is and Why It Counts*. California: Insight Assessment.
- Fish, S. (1980). *Is There a Text in This Class? The Authority of Interpretive Communities*. Massachusetts, USA: Harvard University Press.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the Oppressed*. New York City, USA: Herder and Herder.
- Halpern, D. F. (2014). *Thought and Knowledge: An Introduction to Critical Thinking*. (5th ed.). New York: Psychology Press.
- Kendeou, P., McMaster, K. L., & Christ, T. J. (2019). Cognitive Strategies and Reading Comprehension: A Synthesis of Research. *Reading Research Quarterly*, 54(4), 431-443.
- Khammani, T. (2022). *The Art of Teaching*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Kintsch, W. (2004). "The Construction-Integration Model of Text Comprehension and Its Implications for Instruction". In R. B. Ruddell & N. J. Unrau (Eds.). *Theoretical Models and Processes of Reading* (pp. 1270-1328). (5th ed.). USA: International Reading Association.
- Kintsch, W., & Rawson, K. A. (2022). Comprehension and Learning: The Role of a Constructively Responsive Reading Process. *Educational Psychologist*, 57(1), 1-17.
- Marzano, R. J. (2007). *The Art and Science of Teaching: A Comprehensive Framework for Effective Instruction*. USA: ASCD.
- Niculescu, G., & Dragomir, M. (2023). Evaluating Reading Comprehension Strategies in Secondary Education. *International Journal of Educational Research Review*, 8(2), 123-134.
- OECD. (2019). *PISA 2018 Results: Combined Executive Summaries - Volume I, II & III*. Paris, France: Organisation for Economic Co-operation and Development.

- OECD. (2023). *PISA 2022 Results (Volume I): Student Performance in Mathematics, Reading and Science*. Paris, France: OECD Publishing.
- Onebunne, I. O. (2022). 21st Century Learning Skills and Sustainable Development: The Role of Education. *Journal of Education, Society and Behavioural Science*, 35(1), 45-52.
- Ong, W. J. (1982). *Orality and Literacy: The Technologizing of the Word*. Massachusetts, USA: Methuen.
- Paul, R., & Elder, L. (2014). *The Mini Guide to Critical Thinking Concepts and Tools*. (7th ed.). California, USA: Foundation for Critical Thinking.
- Paul, R., & Elder, L. (2019). *Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Learning and Your Life*. (4th ed.). London: Pearson.
- Pearson, P. D. (2005). The Reading Comprehension Strategies Movement: A Position Statement. *The Reading Teacher*, 58(6), 462-469.
- Phonchai, B. (2013). *Psychology of Learning and Teaching*. Khon Kaen: Khon Kaen University Press.
- Pressley, M., & Afflerbach, P. (1995). *Verbal Protocols of Reading: The Nature of Constructively Responsive Reading*. Oxfordshire, UK: Routledge.
- Rayner, K., et al. (2016). *The Psychology of Reading*. (2nd ed.). Hove, UK: Psychology Press.
- Robinson, C. D., & Gove, A. (2022). Reading with Understanding: Insights from Global Research. *Global Education Review*, 9(1), 12-31.
- Sing Buri-Ang Thong Secondary Educational Service Area Office. (2024). *Project Implementation Report on Promoting Analytical Learning through Reading*. Ang Thong: Sing Buri-Ang Thong Secondary Educational Service Area Office.
- Smith, F. (2004). *Understanding Reading: A Psycholinguistic Analysis of Reading and Learning to Read*. (6th ed.). Oxfordshire, UK: Routledge.
- Smith, J., & Johnson, L. (2021). Engaged Readers: Exploring Comprehension and Meaning Making. *Reading Horizons*, 60(3), 45-58.
- Snow, C. (2002). *Reading for Understanding: Toward a Research and Development Program in Reading Comprehension*. California: RAND Corporation.
- Srisawat, B. (2017). *Introduction to Research*. (9th ed.). Bangkok: Suwiryasan Publishing House.
- Verhovtsova, N., Kudelina, A., & Petrova, O. (2022). The Importance of Critical Reading in the Digital Age. *Journal of Language and Education*, 8(2), 15-27.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Massachusetts, USA: Harvard University Press.
- Wang, Y., Liu, J., & Chang, C. (2020). Advanced Reading and Critical Thinking Skills among High School Students. *Educational Psychology*, 40(4), 345-360.